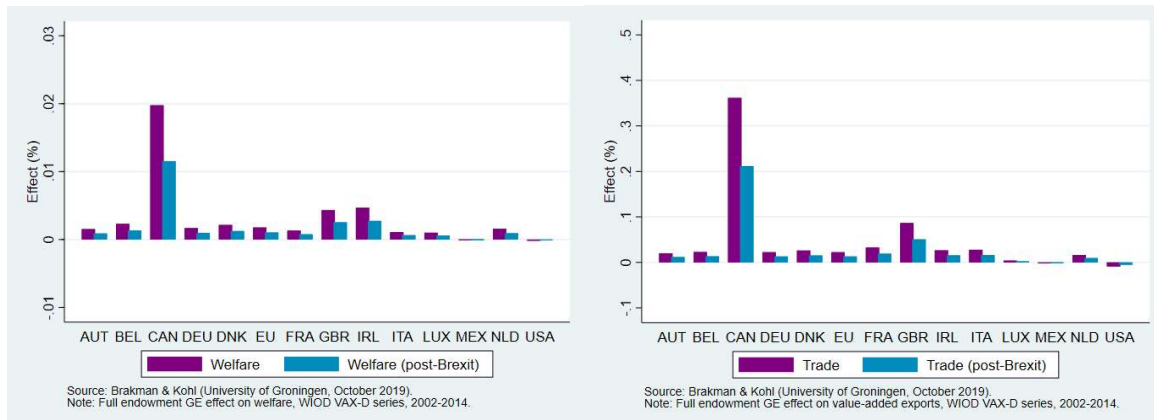
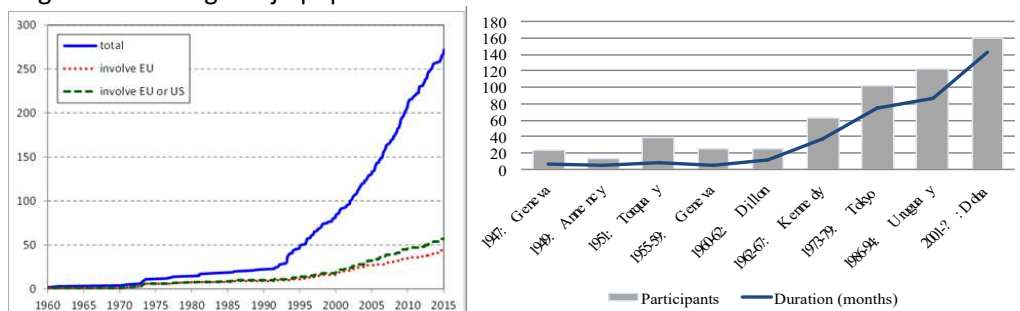

Rondetafelgesprek over het handelsakkoord tussen de Europese Unie en Canada (CETA), 6 November 2019, Prof. dr. Steven Brakman (RuG)

Effecten van CETA:¹

- De figuren laten zien dat de effecten van CETA², door het wegnemen van handelsbarrières relatief groot zijn voor Canada. Douanerechten verdwijnen grotendeels; wederzijdse barrières om te investeren verdwijnen; Europese bedrijven kunnen in Canada meedingen naar overheidsopdrachten en daarmee de concurrentie aangaan met bedrijven uit de VS. De handel (rechter figuur) neemt met een kleine 0.4% toe en de gerelateerde welvaartsstijging (linker figuur) met 0.02%. Voor Nederland zijn deze handelseffecten ook positief maar zeer bescheiden.³ Er worden twee varianten getoond; een waarbij het VK lid van de EU blijft en een waarbij er een harde Brexit plaatsvindt. In het laatste geval zijn de positieve effecten van CETA kleiner dan zonder een Brexit het geval zou zijn. Nederland profiteert het meest op het terrein van Landbouw, Canada op het terrein van grondstoffen en halffabricaten
- Regionale verdragen zijn populair:

De linker figuur laat zien dat regionale handelsverdragen zijn sterk in populariteit zijn toegenomen. De rechterfiguur geeft hiervoor – ten dele – een verklaring; het aantal deelnemers dat deelneemt aan handelsrondes georganiseerd door de WTO correleert met de duur van de onderhandelingen;

¹ Eigen berekening op basis van zwaartekracht model: handel wordt verklaard d.m.v. omvang handelspartners gecorrigeerd voor handels belemmeringen; met dank aan dr. Tristan Kohl (RuG) voor het uitvoeren van de berekeningen. Zie: Brakman, S, Garretsen, H, Kohl, T. Consequences of Brexit and options for a 'Global Britain'. *Pap Reg Sci.* 2018; 97: 55– 72. <https://doi.org/10.1111/pirs.12343>

² Het verdrag is in 2017 ten dele in werking getreden maar moet door de lidstaten nog worden geratificeerd.

³ Het handelseffect voor Nederland is 0.0164%, oftewel ca. EUR45mIn (VAX-D handel).

de Doha-ronde is nog steeds niet afgerond. Daarnaast kan worden gewezen op de agenda waarop steeds meer onderwerpen staan die niet direct met handelsbarrières verbonden zijn, zoals gezondheid, veiligheid, milieu, en arbeidsomstandigheden. De combinatie van het toegenomen aantal gesprekspartners en onderwerpen maakt overeenstemming in WTO verband in toenemende mate onwaarschijnlijk. Aanvankelijk verklaarde dit de toegenomen populariteit van regionale handelsverdragen.

- De populariteit van regionale verdragen staat inmiddels evenzeer onder druk. In het oog springende voorbeelden zijn het associatieverdrag tussen de EU en Oekraïne dat in Nederland aanleiding was voor een raadgevend referendum waar 62% van de stemmers tegenstemde (verdrag is echter – na een tekstuele aanpassing – op 1 sept. 2017 in werking getreden), het stilgelegde TTIP verdrag en TPP (de VS trok zich terug en TPP is nu vervangen door het *Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership*). Ook het CETA verdrag kan inmiddels aan deze lijst worden toegevoegd. PvdA partijleider Asscher oordeelde dat zaken als eerlijke arbeid, milieu en dierenwelzijn onvoldoende zijn geregeld in de verdragstekst die nu voorligt. Hiermee is de steun voor dit verdrag komen te vervallen en kan het verdrag niet geratificeerd worden. Ook hier wrekt zich dat het grote aantal onderwerpen (maar niet zozeer het aantal ondelhandelaars) op de agenda een succesvolle afronding in de weg staat.
- De relatief recente onpopulariteit van regionale handelsverdragen past in de door de Amerikaanse president aangezwengelde discussie over ‘oneerlijke’ handel, waarbij wordt gewezen op een ongelijk speelveld. Zo protesteerden landbouworganisaties begin dit jaar tegen CETA door bijv. te wijzen op strenge kostprijsverhogende (duurzaamheids-) eisen waar ‘wij’ aan moeten voldoen terwijl ‘zij’ niet aan dergelijke eisen moeten voldoen. Daarnaast wordt gewezen op aan transport gerelateerde CO2 uitstoot en verschillende eisen m.b.t. dierenwelzijn. Dit zijn mogelijk terechte bezwaren, maar in de kern worden de voordelen van internationale handel – dwz specialisatie als gevolg van comparatieve voordelen – bepaald door ongelijke speelvelden. Canada beschikt over veel meer landbouw grond dan Nederland en kan daardoor bijvoorbeeld op grotere schaal produceren en op grotere schaal profiteren van moderne techniek (drones, GPS etc). Hierdoor ontstaan kostenvoordelen en wordt handel bevorderd. Aan dit specialisatie proces zijn onvermijdelijk winnaars en verliezers verbonden. In de huidige context lijkt men niet meer te accepteren dat er aan het internationale specialisatieproces verliezers verbonden zijn.
- **Conclusie:**
 - **Regionale handelsverdragen hebben als voordeel dat men met een beperkt aantal landen een overeenstemming kan bereiken over het verminderen van handelsbarrières. Dit verklaart het grote aantal regionale verdragen.**
 - **De lijst met onderwerpen waarover onderhandeld moet worden is lang en sommige maatregelen verminderen rechtstreeks handelsbarrières (douane procedures), maar andere maatregelen zijn daar slechts indirect mee verbonden (chloorkip/ genetisch gemodificeerd voedsel, arbeidsmarkt-omstandigheden, belastingen)**
 - **Om voortgang te boeken bij het sluiten van handelsverdragen verdient het de voorkeur een strengere selectie te maken van maatregelen die rechtstreeks met handelsbarrières te maken hebben, en andere maatregelen over te laten aan organisaties die daartoe zijn opgericht; bijv de ILO (arbeidsmarkt-omstandigheden), of milieuverdragen (uitstoot van CO2, stikstofbelasting).**
 - **De verliezers van globalisering verdienen weliswaar speciale aandacht (sociaal opvangnet), maar men dient te bedenken dat de arbeidsmarkt in totaal dynamischer wordt dan vroeger. Niet alleen door globalisering maar ook door technische vooruitgang staan banen op de tocht. Het “Leven Lang Leren” speelt hierbij een centrale plaats om de gevolgen van deze dynamiek op te vangen. Protectionisme is geen antwoord.**